

Meghosz- szabbítják a balatoni szezont

A Balatonon félédejehez érkezett a nyári főszezon. Főleg az időjárási tényezők, a hosszas esőzés hátráltatta a szezon elején az idegenforgalom kibontakozását. Az esős időszakban még inkább megmutatkoztak a balatoni üdülővidék hiányosságai. Kevés a klub, s nincsenek olyan szórakozóhelyek, kirándulóközpontok, ahol rossz időben is gazdag programot lehet kínálni.

Az ellátásról és a szolgáltatásról: az alapvető készletekben nem volt eddig hiány, inkább a szervezatlenség és a szállítási zavarok okoztak nehézségeket. A vendégek a tapasztalatok szerint olyan cikkekre kényszerültek sorba állni, amelyekből nincs hiány. A szükséges szállítóképesség okozta gond nem oldódhat meg gyorsan, ezért mindkét parton nagy raktárak létrehozása látszik célszerűnek. Meg kell oldani az üzletek esti, vagy esetleg éjszakai nyitvatartásának problémáját. Kifogás érte a Belkereskedelmi Kölcsonyi Vállalatot, amely néhol meg sem nyitotta pavilonjait és csak szűkös készlettel áll a vendégek rendelkezésére.

A balatoni szezon nem zárul le augusztus 20-án. Számos példa bizonyítja, hogy árkedvezményrel és jó programmal ezeket lehet üdültetni utóidényben is a Balaton partján. Ehhez azonban az szükséges, hogy a kereskedelem és a vendéglátóipar se hagyja magára a szezonvégi vendégsereget.

Tiszta-e a város levegője?

Környezetünk védelme, a szennyeződések mérséklése nemcsak szép feladat, de mindenkinek kötelessége is. A levegő tisztaságának megővése fontos része ennek a munkának, hiszen ha elhanyagoljuk, jelentős károkat okozunk a népgazdaságnak, s ártunk önmagunknak is. Eleget mondhatunk a levegő szennyezés elleni harcra, valamint az épületek és egyéb tárgyak megrongálódására gondolunk. A levegő szennyezése elleni harc ma már nemzetközi összefogást igényel, nem véletlen, hogy külön fejezetként szerepel az európai biztonsági és együttműködési értekezlet zárókönyvében is. A kooperáció révén a magyar szakemberek hasznos ismeretekhez jutnak, amelyeket azután felhasználhatnak a gyakorlati munkában.

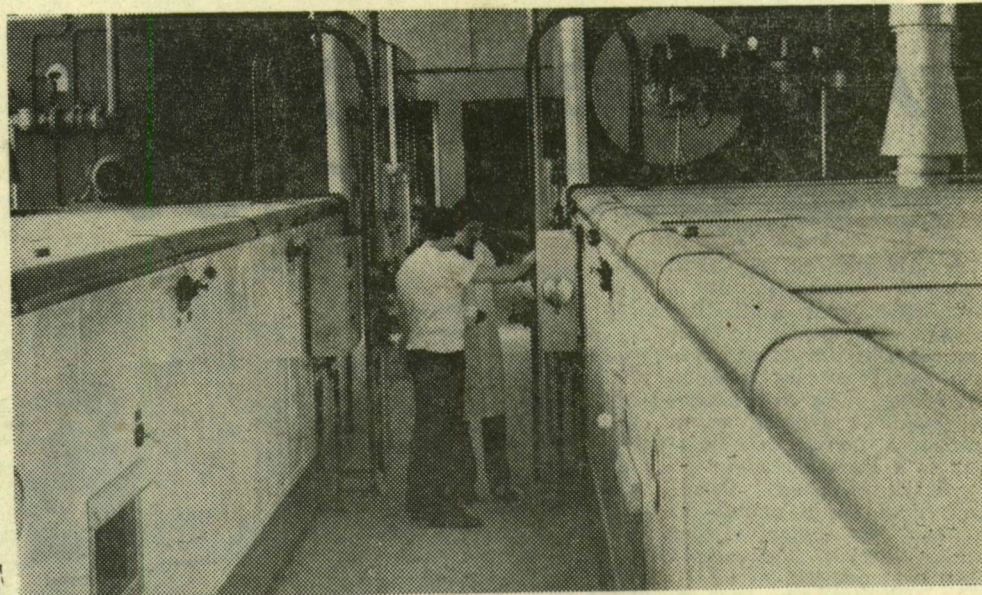
Szegeden több intézmény serénykedik a levegő tisztaságának megővése érdekében. A szennyezettség fokának megállapítása a KÖJÁL-nak, egy-egy vállalat, üzem által kibocsátott anyagok mennyiségének mérése pedig az Építésügyi Minőségellenőrző Intézet szegedi állomásának feladata. Pontosabban, az állomáson tavaly ősszel alakult levegőtisztaság-védelmi csoport, amelynek szakemberei Csongrád, Bács-Kiskun és Békés megyékben végeznek hatósági eljárást megalapozó méréseket. Ez annyit jelent, hogy megvizsgálják, túllépi-e a vállalatok a levegőszennyezés megengedett értékét, illetve hogy megfelelnek-e a valóságnak, a megyei tanácsokhoz beküldött adatbevallásaik, amelyek a kéményeken kibocsátott anyagok mennyiségét tartalmazzák. Amennyiben a

vállalatok szabálysértést követnek el, bírságot kell fizetniük. Néhány vállalatnál — mivel a bírságok összege nem jelentős —, keveset törődnek az előírások betartásával. Ez leginkább a kisebb vállalatokra, szövetkezetekre vonatkozik. Jó lenne rendezni végre a klinikák és az egyetem Dugonics téri környékének helyzetét is, hiszen az intézmények kéményei a megengedettnél több füstöt és kormot juttatnak a szabadba. Remélhetőleg hamarosan megépítik a Liliom utcái hőközpontot, s ezzel sokat javulhat a környék levegője.

Lehet azonban találni jó példákat is. A Szegedi Ecset- és Seprűgyárban például nemrég új fafeldolgozó üzemet építettek, s mire ez elkészült, működött a porleválasztó berendezés is. Kecskeméten a ZIM-Lampart üzemében magas kéményt építettek, hogy a kiengedett veszélyes gázok ne csapódhassanak a lakóházak közé. Az ilyen intézkedésekre feltétlenül szükség van még akkor is, ha Szeged, illetve az említett három megye a legtisztább levegőjű vidékek közé sorolható.

A szegedi levegőtisztaság-védelmi csoportnak még nincs annyi embere és műszere, amennyi szükséges lenne. Ezért a nagyobb méréseket közösen végzik az EMI központjának egyik brigádjával, akik mérőkoszikkal érkeznek időnként Szegedre. Néhány év múlva viszont adottak lesznek a feltételek az önálló munkára. A budapesti főosztály addig is rendszeresen küld szakfolyóiratokat, kiadványokat, hogy a szegediek képezhessék magukat és eljárhassák az iparosodás nyomán egyre növekvő feladataikat.

Sz. J.

Kenyér az alagútban

Ne várjon az olvasó leplezést, a kenyér csak egy újfajta sütőkemencébe kerül: ezt nevezik alagútke-mencének, mivel formája és technikai elrendezése éppen olyan, mint egy közönséges alagútban. A megoldás nem is nevezhető már szenzáció-nak, hiszen a világvárosokban húsz-harminc éve használják. Magyarországon is van belőle néhány, de Szegeden csak ebben az évben vehetik birtokukba a pékek.

Az élet kényszerítette a sütőipart arra, hogy keresse és alkalmazzon is a legkorszerűbb és legtermékenyebb technikát és technológiát, hogy zavartalanul ellássa kenyérrel és süteménnyel a lakosságot. A pékipar kisipar maradt máig is, de települése válogatja, milyen jellegű. Egy faluban vagy kisebb városkában a kisüzem is megteszi. Nagyvárosban csak a nagyüzem képes garantálni a normális kenyérellátást. Már a századforduló idején megjelentek a kenyérgyárak a nagyobb városokban. Mi, szegediek, nemigen kényszerültünk a nagyipari módszerek átvételére, már a négy-öt kementés Maros utcai és az újszegedi Szekfű-féle pékséget is kineveztük kenyérgyárnak. Pedig hol voltak azok attól! Most igen, elérkeztünk az első igazi nagyüzemhez, amely a Tavasz utcában épült.

NEHEZ SZÜLÉS

Régóta szükség érzik a város lakossága, hogy javítsák a kenyérellátást. Ennek érdekében kilincseltek a szegedi sütőipar vezetői is, elsősorban a fölöttesüknél, a tanácsnál. A városi tanács nem is zárkózott el a kérés elől, sőt támogatta a szakemberek elképzelését, hogy inkább egy drágább, de modern és korszerű kenyérgyár épüljön. Kijelölték helyét a Tavasz utca és a Hétvezér utca sarkánál, lebontották az útban levő és elavult házakat, s 1969-ben lényegében elkezdődött a beruházás, amelyre az akkor elkészített program szerint 49 millió forintot szántak.

Sajnos, a kenyérgyár föl-építése is az elhúzódoó beruházások számát szaporította: már tavaly működnie kellett volna. De, az mondják a sütőipar vezetői, hogy késték az építők, majd késedelmesen szállították a gépi berendezéseket a hazai vállalatok is. Egyetlen berendezés nem készült: a juhoszlávok által — német licenc alapján — gyártott alagútke-mence, és annak tartozékai. De bár késték volna őket is — mondogatják utólag, mivel a garanciális idő egyre fogy. Talán a jó partneri viszony siet segítségükre, s meghosszabbítják újabb esztendőre.

A Tavasz utcai kenyérgyár külseje szép, az üzem nem is szennyezi a levegőt: a kemencék földgázüzeműek, s különösebb zajjal sem zavarják a környezetet. Nagy az öröm a sütőiparban, hogy ké-

szen vannak vele. De mivel nehezen született meg, a késedelem következményeitől sem mentes.

HOL A PÉKLAPÁT?

Induljunk el a berendezések legfőképpen, mert ez a technológiai sorrend. A silóépületben tizenhat napra elegendő lisztet tudnak tárolni. Ez igen előnyös, mivel két hétnél tovább pihen a liszt, s ami ennél is lényegesebb: egyenletesebb minőségű keverékből süthetik a kenyeret hosszút ideig. Az eredeti tervek szerint a silóba tartálykocsikból továbbítanak a lisztet, de egyelőre szállítóeszközök hiányában. Igérik a szakemberek, hogy hamarosan gyártanak, vagy importálnak. Most zsákokból öntik a lisztet a garatba.

A silóból a második emeleti üzemcsarnokba kerül a liszt. Ott találjuk a kovászoló- és a dagasztóberendezéseket. Minden zárt rendszerű, automatikus megoldású. S itt késték legtöbbet a gyártók. A hazai élelmiszer-gépek gyártó cég egyébként szinte világmárkának is beillő megoldásokat tud produkálni. Ilyen például a dagasztógép, amely külsőre nem is hasonlít a korábban ismert keverőkhöz. Mint egy sajtoló automata, úgy készíti el a tésztát. A kész kenyértészta az első emeleti terem-be jut, ahol hiába is keresné bárki a péklapátot, nem talál.

A kovászoló üstöket apró cellákra osztották, de ebben a berendezésben is a csővezetékek a főszerep. A sósóldó berendezés műszere pontosan adagol, az élesztőoldat is programszerűen kerül a kovászcellába. Négy-öt óra után lehet dagasztani. Gombokat nyomnak a mesterek, és minden indul a maga útján. Jelez a hőt mutató műszer, a víz mennyiségét jelző piros sáv, a sűrűséget ellenőrző gépezet, és késül mindennapi kenyérszűk nyersanyag. Kísérőim — dr. Nyírádi Lászlóné főmérnök és dr. Felföldi Károlyné, a technológia főnöke — nagy örömmel magyarázzák a termelés korszerű menetét.

FUT A KENYÉR

Az első emeleten van a két alagútke-mence. Nagyon érdekes, bár igen egyszerű az egész technikai megoldás. Sokan ismerik a téglagyárak alagútke-mencéit: berakják a nyers téglákat és olyan sebességet állítanak a mozgó aljra, hogy mire az végigfut az alagútban, kitűnően kiégett téglákat rakhatnak a kocsikra. Ugyanez a folyamat játszódik le a kenyéret sütő alagútke-mencében is.

Egy-egy kemence kapacitása két muszak alatt 16 tonna finom veki, a két alagútke-mence tehát napon-ta 320 mázsa kenyeret süt. A sorrend: a silóból elindul

a liszt, majd a második emeletről lecsorog a tészta, egyenesen a feldolgozó berendezésekbe. Azok adagolják, gömbölyítének, ezután pihen a megmunkált anyag, s újra átfut egy berendezésen, ahol megint gömbölyíté, illetve formázás következik. Ha ezen túljutott a finomra munkált tészta, egy zárt rendszerű kelesztőben pihen fél órát. Ezután kerül a kemence szájába, de itt sincs péklapát, hanem egy gurtis rendszerű továbbítóberendezés rakja a kemence padozatára a szépen kelt vekniket. A kemence aljának sebességét és a belső tér hőmérsékletét úgy állítják be, hogy amíg végigsétál a veknikkel teli „fenék”, addigra éppen megsül a kenyér.

A kemence végén, ahol előbúznak a rozsaszínűre sült veknik, vizet permetező fej futkorászik és meglocsolja a meleg felületet, majd csúsznak a továbbítóhevederre és lekukkantanak a földszintre, ahol a pihenőbe, illetve a raktárba jutnak. Innen már lehet szállítani a boltokba a „mindennapi”.

PÉKEK ÉS MŰSZERESZK

Ebben a kenyérgyárban nemcsak a pékmestereké a szerep, hanem a műszereszeké is. Talpon kell állni a villanyszerelőnek, a lakatosnak, az ügyeletes műszerésznek, a vízvezeték-szerelőnek, a gázvezeték ellenőrének, és még ki tudja milyen mesternek, hogy bármelyik pillanatban közbe avatkozhasssék, ha valamely automata vagy műszer nem úgy viselkedik, ahogyan kellene.

S végül még egyet: ez a berendezés nem „tiszteli” a hajdani szokásokat, az évszázados magyar hagyományokat, amikor a kispékse-gek, vagy a háziasszonyok magas és kerek cipőket sütöttek. Így valószínű, hogy néhányan, különösen az idősebbek hiányolják majd a kerek kenyeret. Tény azonban, hogy sokkal jobbak és praktikusabbak a hosszúkak vekkink: a beltet tovább tartja a frissességet, egyszerűbb és jobb a szeletelése, csomagolása. Szokjuk meg, hagyjuk el a hajdani beidegződe-seket, váltsuk a praktikusabbra, a korszerűbbre. A minőség nem változik, sőt javul. A főmérnökön örömmel újságolta, hogy a szegedi városi tanács vezetői újabb összeget szavaztak meg azért, hogy a tésztafeldolgozó ki-cseréljék egy igen finom holland gyártmányú gömbölyítőre. Állítólag kézzel sem lehet oly megmunkálást adni a kelt tészta, mint amelyet az a gép garantál.

Mikor sütnék már az alagútke-mencében? Volt egy próba, jól sikerült. Néhány módosítás után az idei búza lisztje oda vándorolhat a hatalmas silóba, és kezdődhet a sütés. Szeged első, igazi kenyérgyára minden bizony-nal jó ízű és finom vekniket ad a város lakóinak asztalára.

Gazdag István

A szövetkezeti gazdák baleseti ellátása

Korábban többször foglalkoztunk a termelőszövetkezeti tagok baleseti ellátásával. Hogy minél kielégítőbb választ adhassunk falusi olvasóinknak, megkérdeztük a SZOT Társadalombiztosítási Főigazgatóságát, válaszoljon a következő kérdésre: mit tartalmaz az 1975. évi II. törvény végrehajtásáról kiadott 17/1975. (VI. 14.) MT. számú rendelet és a 3/1975. (VI. 14.) SZOT számú szabályzat, amely idén július 1-én lépett hatályba. Dr. Szanyi Zoltán főosztályvezető levele alapján ismertetjük az alábbiakat:

Az új jogszabályok alapján a biztosítottak — a mezőgazdasági, a halászati termelőszövetkezetek és a szövetkezeti tagok is — egy-egyesen jogosultak üzemi baleset esetén a társadalombiztosítási ellátásokra. Az üzemi baleset fogalmát törvény határozza meg. E szerint üzemi baleset az, amely a biztosítottat a foglalkozás körében végzett munka közben vagy azzal összefüggésben, illetve munkába vagy otthon lakására menet éri. A társadalmi munka fokozott megbecsülését jelenti, hogy ez utóbbi baleset is üzemi balesetnek minősül. Kiterjed ezen felül az üzemi baleset fogalma a társadalombiztosítási ellátások igénybevétele során bekövetkezett balesetekre is.

A téves tagsági viszony sajátosságaiból eredő tevékenység folyamán (közgyűlésen való részvétel, természetbeni részesedés hazaszállítása stb.) elszenvedett, valamint a háztáji gazdaságban végzett állattartási vagy zöld-ségtermelési munka közben bekövetkezett baleset is üzemi-nek számít. Ez utóbbi akkor, ha a munkáért munka- napot kellett jóváírni. Fo-

között gondoskodást jelent az, hogy a baleseti sérült a keresőképtelenség idején — korlátozás nélkül — baleseti táppénzt kap. Erre az ellátásra a tsz-tagok ez év július elseje előtt nem voltak jogosultak.

Amennyiben a balesetből származó munkaképesség-csökkenés a 15 százalékot meghaladja, úgy a sérülteket baleseti járadék illeti meg. Ennek összege függ a munkaképesség-csökkenés mértékétől és a balesetet megelőző egy évben elért kereset átlagától. Ez az átlagkereset tévesz-tag járadékának megállapításánál havi 900 forintnál nem lehet alacsonyabb. Ha az üzemi balesetét szenvedett biztosított tévesz-tag 67 százalékot elérő és túlnyomórészt a balesetből eredő munkaképesség-csökkenés miatt dolgozni nem tud, baleseti rokkantsági nyugdíj megállapítását kell kérnie. Nem akadályozza az sem az ellátás megállapításának, ha a sérült egyébként nem rendelkezik a korára előírt szolgáltatási idővel. Természetesen hosszabb szolgáltatási idő igazolása esetén a baleseti rokkantsági nyugdíj összege is magasabb.

Államunk az üzemi baleset következtében elhunyt biztosítottak hozzátartozóiról megkülönböztetett figyelemmel gondoskodik. Az üzemi baleset következtében meghalt biztosított özvegyének — függetlenül életkorától, egészségi állapotától és gyermekeinek számától — állandó özvegyi nyugdíj jár. Az ellátás abban az esetben is megállapítható, ha a biztosított a szükséges szolgáltatási időt nem szerezte meg. Ugyanez vonatkozik az árva és a szülők ellátására is.

A nem üzemi baleset következtében elhunyt baleseti rokkantsági nyugdíjas hozzátartozói részére is jár a hozzátartozói baleseti nyugdíj. Ezekre az ellátásokra az üzemi balesetet szenvedettek kivül azok is jogosultak, akik foglalkozási betegség következtében váltak csökkent munkaképességűvé, illetve munkaképtelenné, vagy a halált a foglalkozási megbetegedés okozta. A fokozott gondoskodás természetesen nemcsak a jogosultság elbírálásánál jelentkezik, a baleseti ellátások összegszerűen magasabbak az egyéb címen megállapított ellátásoknál.

Az üzemi balesetet szenvedetteknek, illetve hozzátartozóiknak a megyében a SZOT Tb. Főigazgatóság megyei Igazgatóságához (Szeged), illetve a megyében működő társadalombiztosítási kirendeltséghez kell fordulni az ellátások igénylése végett.